

הכנת מערך שיעור לתרגיל

כידוע, הוקדש בזמן האחרון מאמץ להחדרת תורת הדרכה אחידה לצה"ל. כן סוכמו נוהלי הדרכה ומסגרות שונות לשיפור רמת ההדרכה. אחת המשימות החשובות אשר יש להשיגן בתקופה הקרובה ביותר, היא שיתוף המ"פים והמג"דים בעבודת ההדרכה הממשית. לא מספיק שמ"פ או מג"ד יקבע תכנית אימונים ויפקח על ביצועה. יש הכרח שהמפקדים הללו ישפיעו מידיעותיהם ומנסיונם גם על השיעורים הניתנים ביחידותיהם. השפעה זו תתכן רק ע"י מתן תדריכים מפורטים למ"מים ולמ"כים, תדריכים אשר ישמשו כבסיס להכנת כל שיעור ושיעור. ניתנת כזה דוגמה ממשית הממחישה את שיטת רישום, מערך-השיעור, את ערכה כמסגרת מכונת להכנה נכונה של השיעור ואת ערכה כמסגרת המחייבת את הדרגים הגבוהים במתן תדריכיהם.

ביום x בשעה 2000 התקיימה בחדרו של המג"ד ישיבה שבה נכחו המג"ד, הקמב"צ, מ"פ א' ושלושת המ"מים שלו. נושא הישיבה היה: תדריך להכנת תרגיל מחלקתי של התקפה יוזמה ביום אשר כל שלוש המחלקות של פלוגה א' הצטרכנה לעבור אותו אחת אחרי השניה. המג"ד בא לישיבה מוכן, כדרכו, והשתמש ב"מסגרת-השיעור" הכתובה אשר הכין לעצמו מראש לקראת הישיבה.

בישיבה הושמעו מספר הערות מצד הקצינים הנוכחים, אשר נתקבלו בחלקן ע"י המג"ד והוכנסו לתדריך. תוך מתן התדריך רשמו המ"פ ושלושת המ"מים את הוראות המג"ד וכן את התיקונים וההערות שהמג"ד סיכמן כהערות נכונות. להלן העתקה נקיה ומסוגנת אשר עובדה מתוך כתב ידו של אחד המ"מים:

מסגרת שיעור לתרגיל "צנון"

7. נוסא-האימון: אימון המחלקה בהתקפה.
8. נוסא-השיעור: התקפה יוזמה של מחלקה.
9. המטרה: ללמד את חיילי המחלקה לפעול במסגרת המחלקה, בהתקפה יוזמה, ביום הלחץ וההישג הנדרשים:
 - א. התקרבות בהסתר של מחלקה אל אויב, כדי לתקפו.
 - ב. הערכות להתקפה במסגרת המחלקה.
 - ג. הסתערות של שלוש כיתות-רובאים (שתיים לפנים ואחת מאחור).
 - ד. הבנת בעיות תיאום התנועה והאש ברמת המחלקה בלחימה על היעד.
 - ה. התארגנות מחדש במסגרת המחלקה.
10. משך השיעור: 4 שעות.
- המקום: שטח גבעי לאורך 2 ק"מ בקירוב. מני-הרצוי שיהיו שטחים מכוסים אחדים. שטח מתאים נמצא בסביבות חרת-אל-טנק.
7. קבוצת החניכים: מחלקה.
8. אופן ההדרכה:
 - א. דרכי-ההדרכה. תרגיל חד-צדדי עם תתמושת קליע-יעץ.
 - ב. בתחילת השיעור יערך דיון קצר, כחזרה על החומר שגלמד בנושא זה באימון המחלקה.
 - ג. יש לשחף את המ"כים בהכנת התרגיל, כדי שיכירוהו מראש.
 9. אמצעי-יעור להדרכה:
 - א. חומרי-עיון למדריך — החוברת "אימון מחלקת-הרובאים בשדות ובטקטיקה" (עמודים 42 — 64).
 - ב. חומר עיון לחניכים — אין.
 - ג. מדריכים-עוזרים — יש הכרח להציב ביעד אויב מבוים בפיקוד מ"כ. ה-אויב" צריך לירות בקליע-יעץ. ה-אויב" צריך להתחפר על היעד ולביים פעילות (תנועה הלך ושוב) כדי שיג' לזהו מרחוק.

7. ציוד ועזרי ארון :
 - (1) להציב 5-6 זמויות כורעות על היעד.
 - (2) תחמושת קליעי עץ: 10 לרובאי. 3 — 2 מחסניות למקלע.
 10. סידורי-ארגון : כדאי לקבוע מ"כ אחד שיהיה אחראי לביום האויב במשך התרגילים של שלוש המחלקות.
 11. סידורי-בטחון :
 - א. אין לקחת לתרגיל תחמושת של מרגמות 52 מ"מ ותת-מקלעים.
 - ב. יש לבדוק שלא תימצא תחמושת חיה בידי החניכים.
 - ג. אין להטיל רימונים.
 - ד. מביימי-האויב יסתלק מהיעד עם התחלת ההסתר תערות.
- שלבי השיעור**
1. חזרה על השיעור הקודם. המ"מ יערוך דיון במחלקה, עלידי שאלות ותשובות ויטכם את הדיון ע"י הסברת מסרת השעור (כ"ס דקות).
 2. תנועה מאובסחת עד למקום גילוי האויב. אין צורך להקדיש לשלב זה זמן רב מכפי ההכרח המינימלי (כ"ס דקות).

עם "מסגרת-השיעור" הכתובה בידיהם יצאו המ"פ והמ"מים לסביבות חרת-אל-טנק כדי למצוא שטח מתאים לביצוע התרגיל. אחרי שעות מספר של סיור בשטח, שכלל תצפיות ובידיקת צירי תנועה, סוכם התרגיל, נערך מרשם מהיר של השטח וסומן עליו סדר מהלך התרגיל. אחרי שחזרו למאהל רשם אחד המ"מים את התרגיל כ"מערך-שיעור" מלא והביאו לאישור המ"פ. המ"פ הכניס מספר תיקונים ודאג להדפיס את המערך במכונת-כתיבה (במפקדת הגדוד). כעבור יום חולק "מערך-השיעור" לכל המ"מים והמכ"מים של הפלוגה. כל מ"מ ביצע הכנה מדוקדקת של הסמל והמ"כים שלו, תוך פיקוח אישי מצד המ"פ. להלן "מערך-השיעור" לתרגיל "צנון" בצורתו הסופית, כפי שנמצאה בידו של כל מ"מ :

מערך-שיעור לתרגיל "צנון"

1. נושא-האימון : אימון המחלקה ב"התקפה".
 2. נושא-השיעור : התקפה יזומה של מחלקה.
 3. המטרה : ללמד את החייל לפעול במסגרת מחלקה, בהתקפה יזומה, ביום.
 4. הלקח וההישג הנדרשים :
 - א. התקרבות בהסתר של מחלקה לאויב, כדי לתקפו.
 - ב. הערכות להתקפה במסגרת המחלקה.
 - ג. הסתערות של שלוש כיתות-רובאים (שתיים לפנים ואחת לאחור).
 - ד. תיאום התנועה והאש ברמת-המחלקה בלחימה על היעד.
 - ה. התארגנות-מחדש במסגרת המחלקה.
 5. משך השיעור : 4 שעות.
 6. המקום : באזור הגבעות 1"צ מרכזית: 24763781 (ע"ן מפת חרת-אל-טנק 20000 : 1).
7. קבוצת-החניכים : כל חיילי המחלקה.
 8. אופני-ההדרכה :
 - א. דרכי-ההדרכה — תרגיל חוץ-צודי, עם תחמושת קליעית.
 - ב. הסמל והמ"כים צריכים להכיר את התרגיל מראש.
 9. אמצעי-יעור להדרכה :
 - א. חומרי-עיון למדריך — החוברת "אימון מחלקה הרובאים בשדאות ובטקטיקה" (עמודים 42 — 64).
 - ב. חומרי-עיון לחניכים — אין.
 - ג. מדריכים-עוזרים — 1 מ"כ ועוד 4 חיילים-עוזרים לביום אויב (רובה ר"צ קליעית לב אחד). מביימי האויב ימצאו בנבעה "פ" ע תחילת השיעור, יציבו את הדמויות ויתחילו להתחפר.

ד. ציוד ועזרי-אימון
 5 דמויות כרוצות לצרכי ביום האויב.
 (2) תחמושת קליע-עץ :
 לביום האויב — 15 כדורים
 למקלעים — 180 כדורים (60 למקלע)
 לרובאים — 300 כדורים (10 לרובאי)
 ס"ה — 495 כדורים

ג. אין להטיל רימונים.
 ד. על מביימי-האויב להסתלק מהיעד עם תחילת
 ההסתערות מהוארי.
 12. נספחים :
 מרשם לתרגיל "צנון".

שלב-השיעור

10 דקות	1. מסדר-בקורת	ה. מפות — מפת חרת-אל-סנק 20000 :1.
30 "	2. חזרה על הגלמד בשיעור הקודם	ג. סידורי-ארגון :
30 "	3. תנועה מאובטחת עד למקום גילוי האויב	א. תלבושת וציוד להניכים — תלבושת עבודה עם חגור-קרב. נשק אישי.
30 "	4. גילוי האויב והתקרבות אליו	ב. רכב — אין.
30 "	5. פקודת-התקפה והערכות	ג. סידורי-בטחון :
20 "	6. לחימה אל היעד ועל היעד	א. אין לקחת תחמושת למרגמה 52-מ"מ ולחת-מקלעים.
10 "	7. התארגנות-מחדש	ב. יש להקפיד שלא תימצא תחמושת חיה אצל הרובאים ואצל חוליות-המקלע.
20 "	8. סיכום	
60 "	9. המשכת התארגנות-מחדש ותנועה למאהל	
- ס"ה 240 דקות

גוף המערך

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן הדרכתו	השלב
10	הקפדה מיוחדת שלא תימצא תחמושת חיה אצל החיילים.	מסדר-הביקורת יערך במאהל. במסדר יקבל כל חייל את מנת קליע-העץ שלו.	מסדר בקורת
30	החזרה תיעשה בחורשת-האור-נים, במרחק 500 מ' מצפון למאהל.	<p>א. שאלה — מהי כיתת-החוד ומהם תפקידיה ? תשובה — הכיתה הקדמית ביותר בזמן התנועה המאובטחת. תפקידיה — לגלות אויב ולהודיע למ"מ ; להשמיד אויב קטן ; לאפשר למחלקה להיפרס.</p> <p>ב. שאלה — מה צריך להיות המרחק בקירוב בין כיתת-החוד למחלקה. תשובה — 100 — 300 מ' (בהתאם לתצפית ואפשרות-החיפוי).</p> <p>ג. שאלה — מה יעשה חייל בכיתת-החוד בגלותו אויב ? תשובה — יתפוס עמדה ויודיע מיד למ"מ.</p> <p>ד. שאלה — מה יעשה מ"מ בהודיע לו החייל על גילוי האויב ? תשובה — יתן הוראה לכיתה לתפוס עמדות ויודיע מיד למ"מ.</p> <p>ה. שאלה — מה עשתה המחלקה בתרגיל של אתמול לאחר שכיתת-החוד נכנסה לקרב עם האויב ? תשובה — המ"מ רץ עם המ"כים לתצפית ליד כיתת-החוד. הסמל העביר את המחלקה לרגלי גבעת-התאנים ודאג לאבטחה היקפית. צות ה"52-מ"מ דהר מיד אחרי המ"מ.</p> <p>ו. שאלה — מי הסתער אתמול ומי חיפה על ההסתערות ? תשובה — כיתות 1 ו-3 הסתערו. כיתה 2 חיפתה מגבעת-הקרחת, המרגמה והמקלע של כיתה 3 חיפו מקצה-החורשה.</p>	חזרה על הגלמד בשיעור הקודם

ד בד	הערות	פירוט השלב ואופן ההרכבה	השלב
		<p>ז. הסברת המ"מ. בתרגיל הקודם עשינו התקפה עם הפס"קות, בהליכה — ולפעמים בלי תפיסת עמדות. היום נעשה התקפה כמו בקרב, אך עם קליע יעץ. כן נלמד שני דברים חדשים: —</p> <p>(1) כיצד מתקרבת המחלקה לאויב מבלי להתגלות.</p> <p>(2) כיצד משתפים בהסתערות את כל שלוש הכיתות ולא רק שתי כיתות.</p> <p>"האויב יבויים כאויב ממשי. אם לא תשימו לב ולא תגלו אותו, אוי ואבוי יהיה לנו".</p>	
		<p>תנועה מחורשת-האורנים לכיוון הגבעה "ג" (1½ ק"מ בקירוב). כיתה 2 תשמש כיתת-חזר. פקודת-היציאה תינתן בחורשה לכל המחלקה במרוכז.</p>	3. תנועה מאובטחת
	<p>עיין במרשם המצורף.</p> <p>מביימי האויב צריכים לגלות פעילות בגלוחם את כיתה 2 בגבעה "פ". אם מ"כ 2 יראה ששום חייל לא גילה את האר"יב, "יגלה" הוא עצמו את ה"אויב.</p> <p>הקפדה על הסדר.</p> <p>עיין במרשם המצורף.</p>	<p>מצב היחידה ומקומה. כיתה 2 תפסה את הגבעה "ג". גוף המחלקה נמצא במרחק של תחום טקטי מאחור.</p> <p>הבעיה. כיתה 2 מגלה אויב ליד העץ בגבעה "פ". הביצוע</p> <p>א. החייל (או החיילים) שגילו את האויב מודיעים למ"מ. המ"מ נותן פקודה לתפיסת עמדות ושולח רץ למ"מ.</p> <p>ב. המ"מ עולה לתצפית לגבעה "ג". הסמל מצמיד את המחלקה למדרון הדרומי של הגבעה "ג" ודואג לאבטחה היקפית. המ"מ כים עולים אחרי המ"מ.</p> <p>ג. המ"מ מחליט לתפוס את הגבעה "ב" לצרכי התצפית ומחליט לנוע עם כל המחלקה לשם.</p> <p>ד. המ"מ נותן פקודה לכיתה 1 לתפוס את הגבעה "ב" ומודיע למ"מ 1 שכל המחלקה תצטרף אליו מיד לאחר תפיסת הגבעה "ב".</p> <p>ה. המ"מ נותנים את פקודותיהם לכיתותיהם.</p> <p>ו. כיתה 1 נעה במהירות, בתבנית של קמצים, ותופסת את "ב" בחיפוי של כיתה 2.</p> <p>ז. המ"מ, המ"מ כים וצות ה-52 מ"מ מצטרפים מיד אחרי כיתה 1.</p> <p>ח. המחלקה נעה בפיקודו של הסמל למדרון הדרומי של "ב" לפי הסדר הבא: סמל, כיתה 3, כיתה 2, הסמל מארגן את השהיה ומציב חייל אחד לתצפית, במדרון המזרחי של הגבעה "ב", ליד הסלע.</p>	4. גילוי האויב והתקרבות אליו
	<p>המ"מ צופה מנקודות אחדות ולא מנקודה אחת בלבד.</p> <p>מביימי האויב צריכים לנוע בין העמדות וכן לביים תנועה אל הגבעה "פ" ומאחוריה.</p>	<p>מצב היחידה ומקומה. כיתה 1 — בגבעה "ב". המ"מ, ה"מ"מ כים וצות ה-52 מ"מ — בגבעה "ב". שאר המחלקה — בדרך בין "ג" ל"ב" ואח"כ בשהיה במדרון "ב".</p> <p>הבעיה. מתגלה בבירור אויב בגודל של כיתה בקירוב, לא ברור אם יש לו נשק אבטומטי אם לא. האויב מחופר אך אינו מגורר.</p> <p>הביצוע</p> <p>א. המ"מ מחליט לתקוף את האויב ולהשמידו ע"י איגוף מימין והסתערות של 3 הכיתות דרך החורשה שממין לגבעה "פ", בחיפויים של 2 מקלעים (של כיתה 3 ושל כיתה 2) והמרגמה 52 מ"מ, מגבעה "ל", ליד קבוצת השיחים. כיתה 2 — מימין, כיתה 1 משמאל וכיתה 3 — מאחור.</p>	5. פקודת התקפה והערות

הזמן בדקות	הערות	פירוט השלב ואופן הדרכתו	השלב
	<p>יש לנוע עם 2 זוגות גשמים לפגום.</p> <p>מביימי האויב ימשיכו בתנועת עותיהם.</p> <p>יש להקפיד שכיתה 3 תזחל כראוי אחורה למען לא תתגלה.</p>	<p>ב. המ"מ נותן פקודה למ"כים.</p> <p>ג. המ"כים הוזרים לכיתותיהם ונותנים את פקודת ההתקפה.</p> <p>ד. כיתה 3 ועוד המקלע של כיתה 2 ועוד המרגמה 52"מ"מ בפיקודו של המ"מ תופסים את הגבעה "ל" בחיפוייה של כיתה 1 הנשארת ב"מ".</p> <p>ה. לאחר תפיסת הגבעה, "ל" מציב המ"מ את 2 המקלעים והמרגמה ליד קבוצת השיחים וצופה על האויב כדי להשיג יריעות נוספות.</p> <p>ו. לפי סימן המ"מ מוריד הסמל את הכיתה 1 מהגבעה "מ", מעביר את המחלקה למדרון הדרומי-מזרחי של "ל" ועורך את שתי הכיתות לכניסה לחורשה. כיתה 2 — מימין וכיתה 1 — משמאל.</p> <p>ז. המ"מ נותן הוראה לכיתה 3 לירות מגבעה "ל" ולהצטרף לשאר הכיתות. כיתה 3 נערכת מאחורי כיתות 1 ו-2. המ"מ יורד עם כיתה 3. הסמל עולה לגבעה "ל" ומפקד על בסיס-האש.</p> <p>ח. המ"מ נותן פקודה אחרונה למ"כים בהתאם לתצפית הראשונה שלו: "נבצע את ההתקפה לפי שפקודתי קודם לכן, פרט לשני שינויים: —</p> <p>(1) עמדת ההסתערות לא תהיה בקצה החורשה אלא ב" ערוץ-הואדי העובר כ-5 מ' במקביל לשפת החורשה ולפניה.</p> <p>(2) מ"כ 1, אתה לא תסתער עם המקלע שלך אלא תשאיר אותו בערוץ-הואדי קצת שמאלה יותר לחי" פוי קרוב".</p>	
20	<p>האויב ממשיך בתנועה ובהתפרות בגבעת "פ".</p> <p>עם יציאת הכיתות 1 ו-2 מהחורשה יפתח עליהן האויב המ"מ ביום אש של 3 כדורים ויסתלק לחורשה שמצפון ל"ב".</p> <p>כל מקלע "ירביץ" 2 מחסנות בשלב זה. יש להקפיד על חלוקת גזרות בין הכיתות המסתערות.</p>	<p>מצב היחידה ומקומה. בסיס-האש ערוץ ב"ל". כיתות 1, 2, 3 עריכות מאחורי המדרון המזרחי של "ל".</p> <p>הבעיה</p> <p>א. מעבר השטח הפתוח עד לחורשה.</p> <p>ב. תנועה בתבנית בתוך החורשה.</p> <p>ג. הסתערות.</p> <p>ד. לחימה על היעד.</p> <p>הביצוע</p> <p>א. לפי סימן המ"מ פותח בסיס-האש באש ושלוש הכיתות עוברות בקפיצה אחת ובבת-אחת את השטח הפתוח ונכנסות לחורשה.</p> <p>ב. בסיס-האש ממשיך בריתוק. הכיתות נערכות במהירות, תוך כדי תנועה בחורשה. כיתה 2 מימין, כיתה 1 משמאל (המקלע בצד שמאל של הכיתה), כיתה 3 מאחור. כל הכיתות בתבנית "שרשרת". כך נעים עד קצה החורשה.</p> <p>ג. כיתות 2 ו-1 קופצות לואדי, פותחות באש על האויב ומכנדות את הרובים. כיתה 3 נשארת עדיין בחורשה מאחור. המקלע של כיתה 1 מופרש 30 מ' לצד שמאל, תופס עמדה בערוץ ופותח באש.</p> <p>ד. הכיתות 2 ו-1 מסתערות על האויב בחיפוי אש מהירה מבסיס-האש ומהמקלע של כיתה 1. כיתה 3 קופצת מהחורשה לערוץ ונעה אח"כ בתבנית "שרשרת", 100 מ' בקירוב אחרי כיתות 2 ו-1. המ"מ — בין כיתה 1 לכיתה 2.</p>	<p>לחימה אל היעד ועל היעד</p>

הזמן בדקה	הערות	פירוט השלב ואופן הדרכתו	השלב
	אין לקבוע פצועים לתרגיל זה.	ה. כיתות 1 ו-2 תלחמנה עד חצי היעד ותקבלנה הוראה מהמ"מ לעצור ולחפות על כיתה 3 שתמשיך את הלחימה על היעד עד הסוף. כיתה 3 תמשיך את הלחימה על היעד דרך כיתה 2. המקלע של כיתה 1 יצטרף לכיתתו.	
10	<p>הכונה היא התארגנות מחדש ולא התארגנות להגנה.</p> <p>בשופנים ואופן אין לותר על ההתחפרות.</p> <p>כדאי שכל מ"כ יבדוק את התחמושת של חייל אחד.</p>	<p>מצב היחידה ומקומה. שלוש כיתות הרובאים ב.פ., בסיס האש עדיין ב.ל." חלקם יורים אחרי האויב הנסוג.</p> <p>הבעיה. ארגון המחלקה מחדש, לשם המשכת התנועה הביצוע</p> <p>א. נוכח הצורך בהפעלת כיתה 3 בלחימה על היעד משנה המ"מ את תכנית התארגנות מחדש ונותן את הפקודה הבאה, בקול רם, למ"כים: — "כיתה 1 תתארגן בגורה לכיוון דרום, כיתה 3 בגורה לכיוון צפון-מערב, כיתה 2 לכיוון צפון-מזרח".</p> <p>ב. המ"כים נותנים את פקודותיהם לכיתות, החיילים תופים עמדות ומתחילים להתחפר.</p> <p>ג. המ"מ נותן הוראה לרץ שלו לכנוס את בסיס האש (ע"י סימן).</p> <p>ד. בסיס האש מתחיל לנוע לעבר הגבעה ב.פ.</p> <p>ה. החיילים מוחכים למ"כים על תחמושת, ציוד ואבידות (אם יש אבידות). המ"כים מוסתים את התחמושת בין החיילים.</p> <p>ו. המ"כים מרוחים למ"מ על תחמושת, ציוד ואבידות. המ"מ מוסת את התחמושת ע"י הוצאת תחמושת מכיתה 3 וחלוקתה בין 2 הכיתות האחרות.</p>	7. ההתארגנות מחדש
20		<p>א. הכרות הססקה מתודית וכינוס כל המחלקה ברכס הגבעה ב.פ., כשפניה דרומה-מזרחה.</p> <p>ב. המ"מ מסביר בקיצור את כל שלבי התרגיל ומדגיש בעיקר את ההתקרבות האיטית והמוסתרת, את הפעלת הכיתות המסתערות על היעד ואת התארגנות מחדש.</p> <p>ג. שאלות (מצד החיילים) ותשובות (מצד המ"כים והמ"מ).</p> <p>ד. המ"כים והמ"מ מציינים שגיאות ומעשים טובים שנעשו ע"י חיילים מסוימים תוך כדי מהלך התרגיל.</p>	8. סיכום
30	המשכת ההתחפרות.	א. כל המחלקה חוזרת למצב של התארגנות מחדש.	9. גמר ההתארגנות
30	אם התרגיל נמשך למעלה מהזמן המסוּעָר, יש לנוע למאהל בתנועה רגילה.	ב. כיתה 2 נעה לפני ככיתת-חוד לכיוון הגבעה ב.פ. וכל המחלקה נעה בתנועה מאובטחת עד למאהל.	ההתנועה לבסיס

מרשם לתרגיל "צנון"

מוסדה: חקרת-אכל-סניף
 נקודות-ציון כורכניות: 3784 2476 (נבעת-ל)

